

Антологія наукової думки про народну музику Закарпаття

Том I

Перші дослідники
музичного фольклору Закарпаття:
Філарет Колесса, Бела Барток,
Михайло Рощахівський

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОДА
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ОБЛАСНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР КУЛЬТУРИ”
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УЖГОРОДСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ Д. Є. ЗАДОРА”
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

*До 100-річчя
від дня народження
Володимира Гошовського*

АНТОЛОГІЯ НАУКОВОЇ ДУМКИ ПРО НАРОДНУ МУЗИКУ ЗАКАРПАТТЯ

Том I

Перші дослідники
музичного фольклору Закарпаття:
Філарет Колесса, Бела Барток,
Михайло Рощахівський

Упорядник, перекладач, автор і виконавець проекту
Віра Мадяр-Новак

Мукачево
Видавництво “Карпатська вежа”
2019

Перший том "Антології наукової думки про народну музику Закарпаття" започатковує видання розпорошених та малодоступних музично-етнографічних досліджень і матеріалів, присвячених вивченню народної музики краю.

У книгу ввійшли найзначніші закарпатські праці та статті двох видатних європейських вчених – Філарета Колесси й Бели Бартока, а також рукопис і публікація яскравого місцевого етнографіста з числа українських емігрантів – Михайла Рошаківського. Усі ці музиканти на початку ХХ століття розпочали дослідження закарпатського музичного фольклору та вплинули на формування етномузикології в південно-західному терені України.

Видання розраховане на науковців, викладачів і студентів вищих навчальних закладів, працівників методичних центрів культури, а також збирачів та широкого кола шанувальників музичного фольклору.

Упорядкування:

Віра Мадяр-Новак – заслужений діяч мистецтв України, лауреат премій імені Д. Є. Задора, викладач-методист Комунального вищого навчального закладу "Ужгородський музичний коледж імені Д. Є. Задора" Закарпатської обласної ради, провідний методист Комунального закладу "Обласний організаційно-методичний центр культури" Закарпатської обласної ради.

Рецензенти:

Ірина Довгалюк – доктор мистецтвознавства, професор; завідувач кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка;
Ганна Пеліна – кандидат мистецтвознавства, науковий співробітник Проблемної науково-дослідної лабораторії з вивчення народної музичної творчості Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського;
Тетяна Сергієнко – старший науковий співробітник Ужгородського національного університету, голова Закарпатського товариства чеської культури, кандидат історичних наук.

©Віра Мадяр-Новак,
 упорядкування, передмова,
 коментарі, заключне слово,
 переклад і виконання
 проекту, 2019
 © Видавництво "Карпатська
 вежа", 2019

ПЕРЕДМОВА

Історія пізнання народної музики на Закарпатті тривалий час зводилася до переліків етнографічних матеріалів, народнописених збірників (як правило текстових) та їх наукового аналізу. Оскільки цим питанням займалися переважно етнографи і філологи, то вивчення етномузикознавчих праць у більшості випадків залишалося поза увагою. В результаті виникала ілюзія, нібито до середини ХХ століття музично-етнографічних досліджень у регіоні майже не існувало, а відтак й етномузикології тут не було.

Пропоноване видання спростовує це хибне уявлення й розпочинає публікацію основних першоджерел: наукових та науково-популярних статей, доповідей, передмов до збірників, фрагментів монографій, у котрих музикознавці-фольклористи, етнографісти (збирачі і транскриптори народної музики), а також композитори прагнули досягнути особливості народномузичного мистецтва Закарпаття.

Науковий інтерес до музичного фольклору цього регіону виник у перші десятиріччя ХХ століття і був започаткований всесвітньо відомими етномузикологами Філаретом Колесою та Белою Бартоком. Через високий науковий рівень та професійну термінологію їх праці не відразу й не у повному обсязі були засвоєні місцевими музикантами. Однак сам факт інтересу європейських дослідників до народної музики краю та їх неодноразові приїзди, поза сумнівом, спонукали проявляти більшу увагу до місцевого музичного фольклору. Результати їх діяльності у повній мірі оціняться на кілька десятиліть пізніше. На дослідженнях цих учених виховуватимуться майбутні закарпатські дослідники народної музики.

У 1920–1930-х роках, що знаменували підйом національного розвитку, а разом з ним – потужну хвилю краєзнавства і музичний ренесанс, у процес пізнання й збереження народних пісень Закарпаття включилися українські та російські емігранти. Олександр Кізима, Олекса Приходько, Платоніда Щуровська привнесли нові віяння й тенденції: дух митців "українського відродження", Петро Милославський – народницькі ідеали композиторів "Могучої кучки". На початковому етапі активізації народознавчих процесів серед музикантів краю найзначнішою постаттю виявився Михайло Рошаківський – субрегент хорової капели Олександра Кошиця, товариш Кирила Стеценка і Миколи Леонтовича, талановитий збирач, якого високо цінували найвидатніші українські етномузикологи – Філарет Колеса та Климент Квітка (обидва включили його нотування у власні збірники народних пісень). На новій